

veeverbeteringskosten

Saldoserie

Met krappe marges verdient het saldo per liter melk een nog kritischer blik. Veeveelt rafelt het saldo uiteen met de cijfers van het lagekostenbedrijf als voorbeeld. Deze keer de kosten voor de veeverbetering in relatie tot omzet en aanwas.

De kosten om een kalf tot melkkoe te brengen bedragen 1350 euro. Hoe hoger de levensproductie des te lager zijn de afschrijvingskosten per kilo melk. Die afschrijvingskosten liggen fors hoger dan enkele jaren geleden en zijn zelfs vergelijkbaar met de kosten voor melkquotum.

De omzet en aanwas op het lagekostenbedrijf (LKB) bedroeg in 1998 nog 3 eurocent per kg melk. In 2002 was dit gedaald naar 1,8 cent. Op jaarbasis betekent dit op het onderzoeksbedrijf een verschil van 4800 euro. 'Het zijn vooral de lagere veeprijzen die hierin doordrukken', geeft Wijbrand Ouweltjes, onderzoeker van het ASG aan. Het zal veel veehouders bekend in de oren klinken. AVM-bedrijfsadviseur Lubbert van Dellen kan haarfijn uitleggen waarom deze dalende omzet en aanwas zo sterk in de portemonnee te merken is. 'De afschrijvingskosten van het vee vormt een nieuw kengetal dat weergeeft wat je per melkkoe afschrijft. Dat bedraagt nu zo'n 6 eurocent per kg melk als je alle verschillende kostenonderdelen pakt. Enkele jaren terug was dit slechts 2 eurocent. Op dit moment zijn de afschrijvingskosten van het vee vergelijkbaar met de gemiddelde afschrijvingskosten van melkquotum, terwijl daar veel meer over wordt gesproken.'

ductie van 20.000 kg melk betekent dat 6 eurocent per kg melk.' De adviseur schat de variatie tussen 4 en 8 cent. De afschrijving op de veestapel is de laatste jaren flink toegenomen. Voor de MKZ-crisis bracht een uitstootkoe nog zo'n 700 euro per dier op en kostte de jongveeopfok zo'n 1100 euro. 'Deze afschrijving van 400 euro is een factor drie kleiner dan nu', rekt Van Dellen voor. Hij geeft aan dat het verhogen van de levensproductie van de koeien de beste manier is om de afschrijvingskosten te drukken. Overigens kan hij zich net zo goed voorstellen dat veehouders het jongvee bij de-

ze prijzen niet meer zelf opfokken, maar aankopen. 'Voor 1350 euro kun je prima vaarzen aankopen.' De eigen koeien kunnen dan onder vleesstieren en dat levert weer een hogere kalverprijs op.

Duur sperma

Sommige bedrijven geven al weinig uit aan veeverbetering, zo'n 0,8 eurocent per kg melk (tabel 1). Op deze bedrijven de kosten verder drukken haalt volgens Van Dellen weinig uit. 'Je kunt een eigen stier gebruiken en dan kom je op 0,3 cent per kg melk uit omdat je alleen nog aan melkcontrole doet, maar de fokkerij legt natuurlijk wel de basis voor de toekomst.' Zijn advies: 'Maak een keuze over wat je met fokkerij wilt bereiken en handel daar ook naar. In praktijk willen we zo'n beetje alles bij de stierkeuze, maar zet je focus ergens op. Als je meer gehalten wilt, fok op gehalten. Wil je een betere vruchtbaarheid, zet dan daar op in. En soms moet je je afvragen of fokke-

rij het juiste middel is of dat de oplossing gezocht moet worden in een verbetering van het management.'

Op het LKB weten ze wat het is om hogere veeverbeteringskosten te hebben. De Montbéliardes drachtig maken kost meer geld dan het drachtig maken van een Holsteinkoe. Ouweltjes: 'Goede HF-stieren zijn er al onder de 20 euro terwijl de Montbéliardes tussen 25 en 30 euro per rietje komen.' De kosten voor veeverbetering zullen daarom de komende jaren stijgen verwacht Ouweltjes. 'Het betaalt zich overigens terug in hogere kalverprijzen. De HF-kalveren brachten gemiddeld 95 euro op, terwijl voor de kalveren van de Montbéliardes 172 euro ontvangen werd. Ouweltjes geeft aan dat na een jaar ervaring met de Franse Montbéliardes de geselecteerde groep HF-dieren ook prima voldoet in sobere omstandigheden. 'We hebben ook met de zwartbonten duidelijk ingezet op een hoge duurzaamheid en een hoge levensproductie. Onze vervanging ligt op 20 tot 25 procent doordat we weinig jongvee aanhouden en door geen vee aan te kopen dwingen we onszelf dit te bereiken.' Wat zijn de resultaten van de Montbéliardes tot nu toe? 'Ze leveren minder melkgeld, meer omzet en aanwas. Ze hebben meer problemen met klauwen en benen dan verwacht, van stofwisselingsziekten hebben ze minder last en ook de conditie is goed. Of ze uiteindelijk ook duurzamer zijn moet nog blijken.'

Kies je voor fokken met een kleine f of een grote F? Op het LKB kiest men duidelijk voor de kleine f. Accountants kennen het verschil: f zijn de vermeerderaars, zij willen een goede, gezonde koe die zich kan redden in hun bedrijfssysteem. De Fokker wil wat extra's met zijn dieren in de hoop dit verschil in fokwaarde en of exterieur terugbetaald te zien in meer en duurder verkopen. Van Dellen ziet in de praktijk veel bedrijven die investeren in fokkerij, maar hij denkt dat er slechts een beperkte vraag vanuit de markt is naar goed uitgangsmateriaal en stieren voor de KI. 'Fokkerij heeft voor verschillende veehouders ook met plezier te maken. Dat is natuurlijk prima, maar realiseer je wel dat er maar weinig veehouders geld aan overhouden.'

Alice Booij

Fokken met e en f of een F?

Afschrijvingskosten jongveeopfok verlagen door levensproductie te verhogen

Kosten jongveeopfok

Om uit te leggen hoe de afschrijving terug te brengen is, begint Van Dellen bij de jongveeopfok. 'De kosten voor het opfokken van jongvee kun je vanuit twee invalshoeken benaderen: vanuit de lopende rekening en vanuit de totale kosten.' De adviseur legt uit dat de kosten die via de lopende rekening zichtbaar worden rond de 350 euro bedragen. 'Denk aan kosten voor veevoer, fokkerij en entingen, ofwel alle uitgaven.' Als echter alle kosten gerekend worden, zoals eigen voer, gebouwen, arbeid en Minas, komt het opfokplaatje nog eens 1000 euro hoger uit. 'Men ziet het wellicht niet als kosten voor jongveeopfok, maar het moet wel deels toegerekend worden.' Naast de kostenverhoging is aan de opbrengstenkant ook nog eens een daling van de vlees- en kalverprijzen waar te nemen. Aan het eind van haar carrière brengt een koe slechts 150 euro op, schat Van Dellen in. '1350 Euro min 150 betekent ruwweg 1200 euro aan afschrijving. Gedeeld door de levenspro-

Accountantsadvies

Lage veekosten niet altijd meest economisch

Het is volgens AVM-bedrijfsadviseur Lubbert van Dellen te simpel om altijd de laagste kosten na te streven. 'Het gaat niet om de laagste kosten, maar om wat je uitgeeft en ervoor terugkrijgt.' Hij vraagt zich af of veehouders die 0,5 cent per kg melk aan veeverbetering uitgeven inderdaad lagere afschrijvingskosten op hun vee hebben. 'Als zij een hogere uitval of een lagere levensproductie bij de koeien realiseren, kunnen ze wel slechter uit zijn.' Hij geeft aan dat aan de ene kant voeding, gezondheid en veeverbetering en aan de andere kant omzet en aanwas op de balans staan. Het saldo hiervan deel je door de levensproductie. 'Maar ook wat deze discipline betreft: je moet als ondernemer een keuze maken, als manager de keuze uitvoeren en als boer het vakmanschap inbrengen.'

Tabel 1 - Gezondheid en veekosten met variabelen per onderdeel

	lagekostenbedrijf	minimum	maximum
veekosten (centen per kg melk)			
gezondheid	0,9	0,4	1,8
veeverbetering	1,0	0,8	1,5
overige directe veekosten	1,6	0,25	0,75
afschrijvingskosten vee (incl. vaste kosten)	6,0	4,0	8,0
omzet en aanwas (opbrengsten)	1,8	1,0	3,5

veehouder Jan Hiemstra, Dronrijp

'Geen liefhebberij aan Belgisch blauw'

Met een omzet en aanwas van 2,9 eurocent per kg melk mag Jan Hiemstra zeggen dat hij wat verdient aan de fokkerij. 'We verkopen exportvaarzen en dieren aan andere veehouders', vertelt de veehouder uit Dronrijp. Het rollend jaargemiddelde van zijn 75 melkkoeien bedraagt 9747 kg melk met 4,31 % vet en 3,57 % eiwit. Dit wordt gerealiseerd met 6,1 eurocent voerkosten per kg melk. Een schat-

ting maken van de exacte opfokkosten voor jongvee vindt hij lastig, omdat veel kosten overlappen met de rest van het bedrijf. 'De kosten op de lopende rekening komen aardig in de buurt van de 350 euro per dier.' Het uitbesteden van de opfok is in zijn geval duurder. Het jongvee tussen één en twee jaar werd tot dusver gehuisvest in de stal voor de melkkoeien. Nu gaat hij nieuw bouwen voor het jongvee en vult hij de vrijgekomen stalruimte in voor de melkkoeien. Het fokdoel blijft: alle koeien onder een goede HF-stier. 'Ik heb geen liefhebberij aan het vangen van Belgische blauwe kalveren.' Om het potentieel van genetica te benutten voert Hiemstra maïs bij. 'Ook in de herfst en zomer hebben we de voeding aangepast om voldoende energie in de dieren te krijgen.' De prijs van sperma vindt hij niet echt een issue. 'Sperma is niet gauw te duur, als je er maar een goede koe aan overhoudt.'